

Odkrita in resna beseda k zelo važni dušnopastirski zadevi

»Ker ta cerkev ni župnijska, se z nedeljo 21. septembra ustavi sleherno pridiganje in petje v slovenskem jeziku med sv. mašo ob 7. uri.«

To naznanilo je bilo na omejeno nedeljo nabito na cerkvenih vratih goriške kapucinske cerkve. Mnogi slovenski verniki ga niso niti opazili. Tudi pevci niso bili predhodno o tej zadevi obveščeni in so vsi osupli obstali pred zaprtimi vrati pevskega kora. Še mnogo bolj so bili razočarani verniki sami, ko jim je začel med sv. mašo brez vsakega prejšnjega obvestila neki pater govoriti po italijansko. Celo slovenski pater je o zadevi zvedel šele na predvečer. Da bo ljudstvo radi tega ukrepa razburjeno, so merodajni ljudje vedeli prav dobro že vnaprej, kajti le tako si je mogoče tolmačiti, da so bili to nedeljo od 6.30 do 8.30 pred cerkvijo oboroženi stražniki in v cerkvi sami neobičajni verniki. Ta varnostna odredba je bila pač dana, ker še sedaj odgovorni ljudje ne vedo, kako krotko in ponižno je slovensko verno ljudstvo in kako veliko krivico mu delajo tisti, ki ga stavijo v isto vrsto s posurovelimi zapeljanci, ki jih najdete pri vsakem narodu.

Gornji ukrep in naznanilo je dal baje v odsotnosti p. gvardijana p. vikar, ki da je izpovedal, da je napravil ta korak v sporazumu z neko drugo cerkveno oblastjo. Če ljudje valijo za kakšno dejanje odgovornost drug na drugega, pokažejo s tem, da se zavedajo nepravilnosti svojega dejanja in da zato nimajo poguma reči: »Tako je prav in zato sem jaz tako odredil.«

Ljudstvo je razburjeno

Ljudje, ki so hodili h kapucinom k sv. maši, pa tudi drugi slovenski verniki so v Gorici zelo razburjeni radi ukinitve slovenske pridige pri kapucinih. Mnogi nas neprestano sprašujejo, kaj smo storili, da se storjena krivica ali vernim Slovincem dana zausnica spet popravi. Na tolik pritisk mora naše katoliško glasilo reagirati, ker noče nositi nobene soodgovornosti za to, če se sedanje stanje v nečast in škodo Cerkve še nadalje obrani. Naj torej jasno in sine ira et studio povemo, kaj misli o tej zadevi vsak človek, ki je res še katoliški in mu je nekaj do duš in krščanskega sožitja med različnimi narodi.

Nehvaležnost

Sedanjo kapucinsko cerkev so zgradili slovenski kapucini, in sicer predvsem s prispevki in robotami slovenskih vernikov. Do l. 1923., ko so bili radi fašističnega pritiska izgnani, so slovenski kapucini z enako ljubeznijo in apostolsko gorečnostjo služili dušnim koristim goriških Italijanov in Slovincem. Ne le verniki obeh narodov, ampak tudi duhovniki obeh narodov so se počutili med kapucini v cerkvi in samostanu enako dobrodošle. Niti na um ni prišlo slov. kapucinom, da bi koga poslovenjevali: njih edina želja je bila ta, da bi vse pridobili za Boga in bi bili vsi deležni blagoslova, ki ga kri-

je v sebi geslo sv. Frančiška: »Mir in dobro.« Ta cerkev se je Slovincem tako prikupila, da so se od nje tudi pod fašizmom le težko ločili. Misleč, da so bili slovenski kapucini le pod pritiskom svetnih oblasti izgnani, so Slovinci še nadalje podpirali kapucinski samostan in cerkev, zlasti ker so patri v svoji modrosti glede posvetnih reči pošiljali na biro slovenske brate.

Po padcu fašizma in pod pritiskom novih razmer so oo. kapucini radi ali neradi obnovili slovensko pridigo in petje pri eni sv. maši; pač najmanj, kar so mogli in morali storiti - že iz strahu. Slovensko ljudstvo je s hvalečnostjo sprejelo tudi to drobtino in se je spet z novo gorečnostjo oprijelo kapucinske cerkve. Prav gotovo se z milodari ni dalo prekositi v velikodušnosti od italijanskih redovnikov.

Komaj se je izvršila ratifikacija mirovnih pogodb in komaj so se spremenile meje ter je po mestu zavel nov politični veter, že so tudi oo. kapucini obrnili plašč, ne po potrebah duš, ampak po političnem vetru in odpravili slovensko službo božjo.

Če pomislimo, koliko so storili Slovinci za kapucinski samostan, moramo priznati, da je to dejanje v škodo Slovincem zelo nehvaležno.

Ali ni v tem tudi krivica?

Res je, da izvzeti redovi nimajo dolžnosti, da skrbijo za duše iz istega naslova kot župniki, ki so za dušno pastirstvo od škofijske oblasti nastavljeni in so v ta namen plačani. Toda neka pravičnost brez dvoma veže tudi izvzete redove, zlasti mendikante. Verniki dajejo redovnikom miloščino s tem namenom, da jim redovniki postrežejo duhovno, t. j. da zanje molijo, da jih spovedujejo in jim pridigajo. Nikakor pa ni namen ljudstva, ko naklanja svojo miloščino od hiše do hiše prosečim redovnikom, ta, da bodo sami v njih cerkvah zanemarjeni, zapostavljeni ali celo zaničevani. Torej tudi tu gre za nekak »dam, da daš« in za nekako tiho pogodbo, ki veže iz pravičnosti in ne le iz ljubezni.

Kdo je silil oo. kapucine k temu ukrepu?

Ali kaki nacionalni šovinisti, ki jim prav nič ni do Cerkve in duš? Takih bi gotovo ne smeli oo. kapucini poslušati. Upamo, da taki ljudje tudi res niso vplivali na nesrečno odločitev. Morajo pa za zahtevali ukinitve slovenske pridige kaki pobožni verniki italijanske narodnosti, ker hočejo, da je ob 7. uri sv. maša zanje? Te možnosti ne izključujemo. V vsakem primeru je pa takih vernikov gotovo le zelo neznan število, kajti sv. mašo ob 7. uri so obiskovali v lepem številu (okrog 200 oseb) skoraj izključno le Slovinci. Če je kateri italijanski vernik želel biti postrežen prav ob isti uri, je lahko šel v stolnico, ki ni daleč. Saj Slovinci, ki ne morejo k slovenski službi božji, se morajo posluževati italijanske. To storiijo Italijani še mnogo lažje, ker imajo po vseh goriških cerkvah neprimerno več prilik

in izbire kot Slovinci. Naša duhovniška dolžnost je, da vzgajamo vernike h krščanski strpnosti in da zatiramo v njih srhch pogansko nacionalno sovraštvo. Verniki s sovraštvom do drugih narodov ne spadajo v katoliško Cerkev, ampak v kako nacionalno sinagogo.

Ali je bil ta ukrep politično moder?

Pridiga je bila odpravljena v času, ko so duhovi zelo razburjeni in ko nastopata močni italijanski stranki komunistična in socialistična v prid sodelovanju med Italijani in Slovinci in zahtevata popolno pravičnost napram narodnim manjšinam.¹ Odpravljena je bila v času, ko vladajoča stranka daje slovesna zagotovila, da se bodo spoštovalle pravice Slovincem v državnem življenju. Odpravljena je bila v času, ko vsaka taka krivica občutljive vernike prav posebno odvrta od Cerkve in jih naganja v komunizem, ki se predstavlja kot zaščitnik vseh pravic. Odpravljena je bila v času, ko mnogo italijanskih vernikov samih obsoja take fašistične metode. Odpravljena je bila v času, ko govorijo in se tudi bojijo, da sedanja meja ni dokončna. Odpravljena je bila v dobi, ko teče meja skozi samo mesto. Ali mislijo ti gospodje, da bi nasilno zatrtje slovenskega življa v Gorici zmanjšalo kake morebitne zahteve Jugoslavije do Gorice? Ali ne nudijo tem več zaželenega povoda, da se jugoslovanske zahteve še bolj poudarijo?

Ali ni tak nastop redovnikov prav posebnega obžalovanja vreden v tem trenutku, ko italijanski šovinisti tako krivično napadajo celo vsega pomilovanja vredne slovenske begunce, laike in duhovnike? Ali naj tolče še Cerkev po njih?

Oo. kapucini, ki so od fašizma sam pokazali, da urejajo svojo skrb za duše po političnih vidikih, so se v tem trenutku izkazali za kar najbolj nepolitične in bodo dosegli prav nasprotno od tega, kar so hoteli doseči. Duše so pač udarili, a narodno zavest Slovincem so še okrepili prav tako kot fašisti, ki so s svojo krivično manjšinsko politiko vrgli naše ljudstvo v Osvobodilno fronto in komunizem in tako sprejeli nase tudi nemalo soodgovornosti za krvavo reakcijo v nesrečnih 40 dneh l. 1945.

Bodimo kristjani v duhu in dejanjih!

Nam je pa do blagra duš. Mi želimo, da se naši verniki čutijo vsaj v cerkvi popolnoma enakopravne. Mi ne moremo molče dopustiti, da se vernikom daje pohujšanje, ker je tudi med nami že dovolj razpasena nevera. Nam niti na um ne pride, da bi kakor koli delali krivico Italijanom. Nasprotno, mi radi pomagamo italijanskim vernikom v jeziku, v katerem najrajši sprejemajo božje nauke. Tako smo delali, delamo in kot krščanski duhovniki nikakor drugače delati ne moremo. Toda prav takega katoliškega mišljenja in delovanja pričakujemo tudi od italijanskih duhovnikov in vernikov. Zdaj nam bodo seveda spet

očitali, da smo nacionalisti, da smo najprej zagrizeni Slovinci in potem šele katoliški duhovniki.

Kdor odpravlja slovenske pridige, s tem žali vernike in škoduje njih dušam ter obenem nam očita narodni šovinizem, je človek, ki ne ve, kaj misli, kaj govori in kaj dela.

Vse užaljeno goriško slovensko ljudstvo pričakuje, da se znova uvede slovenska pridiga

pri oo. kapucinih in tako popravljena storjena krivica.

¹ Opozarjamo, da je komunistični Primorski dnevnik 2. X. že izrazil to krivico na škodo Cerkve v članku: »Gonja proti Slovincem se ni ustavila niti na cerkvenem pragu.« Ali ni mogoče, da bo nekoga dne vstal Togliatti v ustavodajni skupščini in tam napram italijanski kat. stranki prevzel obrambo pravic slovenskih vernikov v kapucinski cerkvi v Gorici?

Slovinci v novih mejah goriške nadškofije

Naše čitatelje bo gotovo zanimalo vprašanje, koliko Slovincem in koliko slovenskih župnij je po novi razmejitvi še ostalo v goriški nadškofiji. Oglejmo si najprej slovenske župnije, katere so v celoti ostale v novih mejah Italije oziroma STO - ja.

1. Devin	z okroglo	800 verniki
2. Doberdob	z	900 "
3. Gaberje	z	700 "
4. Jamlje	z	200 "
5. Mavhinje	z	500 "
6. Mirnik	z	500 "
7. Nabrežina	z	2100 "
8. Pevma	z	1000 "
9. Podgora	z	2000 "
10. Sovodnje	z	950 "
11. Šempolaj	z	900 "
12. Števerjan	z	1200 "
13. Štmaver	z	300 "
14. Štandrež	z	1900 "
15. Zgonik	z	900 "
		14.000

Ostalo je torej še 15 župnij s približno 15.000 verniki. Poleg teh celotnih župnij pa so pripadli Italiji še deli sledečih župnij:

1. Miren	z okroglo	350 verniki
2. Medana	z	230 "
3. Cerovo	z	230 "
4. Šlovrenc	z	230 "
5. Solkan	z	300 "
6. Opatjeselo	z	160 "
		1.500

Če prištejemo še 7000 Slovincem iz goriškega mesta, dobimo sledeči obračun:

15 celotnih duhovnij	s	15.000 verniki
6 frakcij	s	1.500 "
goriško mesto	s	7.000 "
		23.000

Vemo, da bo kdo našemu računu očital pretiravanje, zato ga že vnaprej opozorimo, da smo imeli do danes slovenske ljudske šole v Krminu, Ronkih in Trziču, kjer računamo lahko še na 3000 Slovincem ne glede na one, ki so v Ločniku in Moši.

Dejstvo je, da imamo v škofiji skoro 1/4 župnij in skoro 1/5 prebivalcev slovenskega jezika. Spectator

„Vzgojna“ in obenem „velikodušna“ obsodba povzročiteljev neredov v Lanišću

Po poročilu »Primorskega dnevnika« dne 3. X. bi bilo treba tako označiti obsodbo, ki jo je izreklo Okrožno ljudsko sodišče v Pazinu dne 2. X. proti župniku Ceku in soobtožencem.

Obsodbo je prebral s slovenskim glasom ob grobni tišini v dvorani predsednik »v imenu ljudstva.« Obsodbe so sledeče:

Cek Štefan na 6 let odvzema osebne svobode s prisilnim delom ter na dve leti izgube političnih in državljanskih pravic. Dr. Jakob Ukmar na en mesec odvzema svobode. Ker pa je to dobo že prestal, zastražen v bolnici, je bil takoj po izrečenju obsodbi izpuščen.

Laniščani so bili obsojeni na sledeče kazni:

Grbac Ivan na 10 mesecev, Zmak Josip na 8 mesecev, Grbac Joahim na 8 mesecev, Grbac Anton na 7 mesecev, Zmak Peter na 7 mesecev, Križmančič Josip na 8 mesecev in Grbac Ivan s Ivič na 6 mesecev prisilnega dela. (Ti ljudje so se pregrešili, ker so hoteli preprečiti razgrajevanje vstop v cerkev in delitev sv. birme.)

Sankovič Slavko (torej ne Stanko, kakor pravi 10. IX. naše poročilo o umoru g. Mira Bulešića.) je bil obsojen na 5 mese-

cev, Medica Elvij na 5 mesecev, Bačić Josip na 3 mesece in Brajkovič Srečko na 3 mesece odvzema svobode. (Ti ljudje so vdrli v župnišče in tam zagrešili nasilje nad rajnim Bulešičem in msgr.jem Ukmarjem.)

Ta obsodba je zares zelo vzgojna, ker uči državljane FLRJ, kake zločine naj delajo, da jih ne doleti kaka huda kazen. Zelo morajo paziti, da bi duhovnikov in cerkve ne branili; če pa kakega duhovnika pobijejo ali smrtno ranijo, bo kazen tako majhna, da »sladkost maščevanja« ne bo predraga.

Obsodba je tudi neverjetno »velikodušna«. G. župnik je bil namreč velikodušno hudo, ubijalec pa velikodušno malo kaznovan.

»Primorski dnevnik« imenuje to obsodbo tudi »milo«. Glede ubijalcev, razgrajevcev, prepeščev in motilcev službe božje je obsodba zares silno mila, a tudi razumljiva ob pasivnem zadržanju varnostnih organov ob priliki motenj cerkvenih funkcij v Lanišću in drugod.

Kar se pa g. župnika Ceka tiče, moramo reči, da njegova obsodba ni tako mila, kakor je gotovo bilo g. župniku samemu milo pri srcu, ko je pod skrivnostnim pritiskom javno obžaloval,

da je vršil ves čas priprave na sv. birmo in ob birmi sami le svojo duhovniško dolžnost. Prejšnji »grihi« pač niso bili tako strašni, če pa ga do te afere nobena oblast radi njih ni zasledovala.

Dve stvari sta pri tem procesu najbolj nerazumljivi:

1. Da je morilec Sankovič Slavko dobil tako smešno nizko kazen, ker ni bilo ugotovljeno, da je imel nož v rokah. Ali bi bil umor manj kazniv, ako bi bil svoji žrtvi zadal z nohti tiste globoke rane, ki jih je ugotovil preiskovalni sodnik?

2. Da je g. župnik Cek, kateremu ni nihče na glavi zlomil stolice kakor g. msgr. ju Ukmarju, v dveh mesecih izgubil du-

ševno ravnovesje v taki meri, kakor jasno pričajo njegove izjave pred ljudskim sodiščem. Na začetku svojega zagovora pravi sam: »Ker sem duševno vznemirjen, se bom težko izražal.«

Fotografija g. Ceka, ki jo je prinesel »Primorski dnevnik« 2. X., priča, da je ta nekoč krepki in odločni duhovnik doživel grozne reči.

Če se nam bo zdelo koristno, se bomo še kdaj vrnili k sodni razpravi iz dežele, nad katero bi »goriški slavček« plakal:

Pravico v grob dejali so, oh to dočakal sem; na grobu tam plesali so, bridko jaz plakal sem!

(S. Greg. vrčič)

Še en dokaz verske svobode v Jugoslaviji

V začetku julija letos so v Pakracu na Hrvaškem posvetili novega vladiko — pravoslavnega škofa. Kot posvečevallec je prišel iz Beograda neki nadškof. Navzoča sta bila še dva druga škofa, Slovesnost je potekla v redu. Proti večeru so škofje sedli na voz, da bi se odpeljali na železniško postajo. Komaj se je začel voz pomikati, jih je napadla številna najeta drhal in jih začela obdelovati z gnilimi jajci in jabolki. Voznik je naglo pogнал konje, a zastoj. Množica jih je sramotila na vsej poti do postaje. Tu so se škofje zatekli v čakalnico. Tedaj so navalili še huje, in sicer tudi s kamenjem. Pobili so okna in škofje celo ranili. Postajenačelniku so se škofje smilili. Odprl je vrata glavnega urada

in jih povabil notri; sam pa se je postavil pred vrata in zaklical proti razjeleni drhali: »Navalite se sem, če si upate! To je državna last«. Ob teh odločnih besedah je drhal nehala z divjanjem. Škofje so se nekoliko očistili in nato odstopovali.

Vzrok napada je bil bajje v tem: ti škofje so nasprotniki politike, ki jo je začel stari patriarh Gavriilo, ki hoče ustanoviti neko filokomunistično cerkev, ki bi bila popolnoma odvisna od partije.

Pa pravijo, da vlada v Jugoslaviji popolna verska svoboda.

Čudno je pa le, da teh škofov niso vlekli pred ljudsko sodišče — kot »povzročitelje« neredov.

DOMAČE NOVICE

Katoliški mladeniči v Gorici

Kot je bilo napovedano, se je v nedeljo 28. sept. vršil v Gorici prvi kongres ital. katoliške moške mladine iz treh Benečij. So dajo, da se je zbralo okrog tri tisoč fantov, ki so imeli sv. mašo na prostem na dvorišču goriškega gradu. Po maši so jim govorili razni voditelji. Glavni govor pa je imel centralni voditelj ital. fantovske veje Katol. akcije prof. Carretto. Z gradu so fantje v strnjenih vrstah korakali k spomeniku padlih vojakov na Starem pokopališču. Ves kongres je potekel nemoteno.

Slovensko Alojzijevišče v Gorici

Vodstvo Alojzijevišča obvešča starše, da bo zavod tudi v novem šolskem letu odprt za gojence, ki žele obiskovati 5. razred ljudske šole ter srednje šole. Starši, ki želijo poslati svoje sinove v Alojzijevišče, naj čimprej pošljejo kratko prošnjo za sprejem na vodstvo zavoda, ul. Don Bosco 3, ali pa naj se kar osebno zglase v zavodu v dopoldanskih urah.

Namen zavoda je, dajati dijakom dobro krščansko vzgojo, podpirati jih v študiju, in to ob kar moč nizki vzdrževalni. Lanski dobri šolski in vzgojni uspehi pričajo, da zavod popolnoma dosega svoj namen. Zato mu starši lahko z zaupanjem izročijo v varstvo svoje sinove.

Vzdrževalna vključuje draginji ni visoka. Da bo pa zavod mogel kriti stroške, ki vzdrževalnino pressegajo, naproša vodstvo dobra srca, da bi k vzdrževanju zavoda prispevala s prostovoljnimi darovi, bodisi v blagu, bodisi v denarju. Vodstvo in gojenci se bodo svojih dobrotnikov hvaležno spominjali v vsakdanjih molitvah. Za dobrotnike zavoda, tako za žive kakor za pokojne, se daruje vsako leto tudi sveta maša.

Ob tej priliki obveščamo starše, da v zavodu deluje tudi slovenski otroški vrtec. Starši naj se radi poslužujejo te lepe prilike in naj pošiljajo svoje otroke v vrtec, kjer se bodo pod skrbnim vodstvom večjih učiteljic igraje naučili mnogo lepega in koristnega. Vse to jim bo pozneje zelo pomagalo za dobro napredovanje v ljudski šoli.

Vodstvo slov. Alojzijevišča v Gorici, ul. Don Bosco 3

Duhovna obnova za dekleta

V petek 10. t. m. ob 7. uri zvečer in v soboto 11. t. m. ob 6.30 zjutraj bo v zavodu Notre Dame mesečna duhovna obnova za dekleta. Prilika za sv. spoved. Vabljenje vse!

vprašanje o ustanovitvi posebne komisije, ki naj bi preiskala vpliv sovjetske politike v Bolgariji, Madžarski, Poljski, Romuniji in Jugoslaviji. Ta predlog prihaja prav za prav od »Mednarodne kmečke zveze«, ki ji načeljujejo izgnani voditelji raznih kmečkih strank iz vzhodne Evrope, kot so: Georgi Dimitrov (Bolgar), Ferenc Nagy (Madžar), Grigore Buzesti (Romun), Vladko Maček (Hrvat) in Milan Gavrilović (Srb).

Urh in Žef

Tisto nedeljo, ko je iz Gorice ena oblast odhajala in druga vanjo prihajala in se ne ena ne druga ni smatrala za odgovorno za red in mir, so se dogodile v mestu različne nerednosti, ki so našle v rimski ustavodajni skupščini tak odmev, da stotine poslancev ob koncu prepričani niso vedele, kaj se je prav za prav v tem spornem mestu zgodilo. Rdeči so stvar predložili tako, kakor da je bilo v mestu pol hiš izpropanih in požganih in ljudi brez števila (niso vedeli števila) ranjenih. Beli pa so vpili, da je vse to neresnično in da je slo le za nekaj obžalovanja vrednih dejanj ogorčenosti radi zločinov iz leta 1945. Gotovo bo prišlo raznih dogodkov kakih sto komisij na lice mesta.

Najbolj točno bi mogel gospode o dejanskem stanju zadeve poučiti Urh, ki je bil tiste dni po gorških cestah.

Srečaval je gruče fantalinov, ki so zdaj pred eno in zdaj pred drugo hišo vpili: »Ven s titovci! Ven s Slovenci! Ven z belimi in rdečimi! Hočemo maščevati sina, očeta, brata, strica, teto, sestro itd!« Urh je slišal, da so tako vpili tudi ponoči in da so s tem marsikakega mirosljubnega meščana prestrašili do kosti. Tu in tam je vse končalo z vpitjem. A naš Vipavec je opazil na nekaterih krajih, da so tudi pohištvo metali skozi okno in nekaj trgovin in drugih podjetij več ali manj poškodovali. Na Travniku je videl nekaj prav mladih otročaje, ki so splezali pred neko trgovino po železnem okviru senčnika tako visoko, da so potem s palico odbili črko za črko z napisu. Urh je hotel enemu teh fantinov nalepiti majhen spominček na zadnjo plat, pa je že prišel večji komendant in zavpil nad njim: »Tudi ta je titovec, tudi ta je pobijal Italijane!« Že ga je obkrožila skupina ogorčenih mladeničev in Urh bi jo bil prav pošteno skupil, ako ne bi imel primerne prisotnosti duha in ne bi bil z vsem poudarkom zavpil: »Kaj pravite, jaz titovec?! Vi se še rodili niste, ko sem jaz že svaril pred komunistom. Jaz sem Urh, ali ste razumeli?«

Kot da bi jih nekaj pičilo, so razgrajči odskočili od Urha z besedo »Scusi tanto!« in ga pustili samega. Urh se je čudil in ni vedel, komu naj bi pripisal to svojo rešitev: ali svojemu slovečemu imenu ali svojemu grmečemu glasu. Na vsak način je bil zadovoljen, da se mu je zadeva brez tepežke iztekla in da je spoznal, da se dobe na svetu še mnogo bolj surovi razgrajči, kot so ti nerazsodni in nahujskani mladeniči.

Toda prezgodaj se je pohvalil, kajti kmalu nato mu je na neki ulici priletela v glavo stolica in mu napravila nad očesom tako bunko, da bi v zrcalu se sam sebe ne spoznal. Kaj se je zgodilo? Neki gospe ali gospodični, Bog sam ve, kaj je prav za prav, so metali pohištvo s kamiona in eden izmed zastopnikov ljudske pravice je hotel tudi Urhu kot sumljivemu neznanu malo posvetiti. Ravno takrat je prišel mimo ameriški policist in Urh se je zatekel k njemu. Mož se je odrezal, da Amerikanci odhajajo in da jih te stvari ne zanimajo. »Spet sem bogatejši za novo spoznanje človeške pravice in ljubezni«, si je mislil Urh in jo mahnil naprej, da se mu ne pripeti še kaj hujšega.

Na Katerinijevem trgu mu pride nasproti Žef: »Si ti ali nisi ti? Kaj se ti je pripetilo?« Urh: »Nič hudega, le nekaj novega spoznanja mi je prišlo tu

notri v glavo.«
Žef: »Jaz sem te že včeraj iskal, pa te nisem našel. Potem sem stopil malo na STO, da povprašam, ali bi se ne našel tam kje nastaniti, ker bi rad prišel na kak košček sveta, kjer ne boni nikomur na poti. Saj vidiš danes tu, da so se ljudje zarekli, da nočejo imeti ne z Bogom ne z nobenim človekom na svetu miru. Vse je ponorelo.«

Prav takrat je prišlo mimo nekaj kričavih otročaje, njim na čelu neki duhovnik s trikolorno na prsih.

»Kaj pa tisti mašnik tam?« je vprašal Žef.
»Jaz se temu ne čudim, odkar vem, da se dobijo tudi med Slovenci tako zvani ljudski duhovniki, ki streljajo kolo.«

»Torej ima tudi ta gospod bolezen stupiditisa? Morda je prišel s Stare gore?«

»Pa ne s tiste pri Čedadu! — Pustimo to, saj na vse zadnje so to le ostračarije. Gotovo gredo uganjat svoje neumnosti na še bolj neumno mejo na postaji.«

»Pravkar prihajam od tam. To ti je cela komedija! Ljudje s te strani in ljudje z one imajo med seboj vsakovrstne zelo zabavne prepire, razgovore, poslovinne sestanke, izzivalne preklarije, itd. Nekateri se obmetavajo čez žico s psovki, drugi s poljubi. Nobena komedija sv. Andreja še ni bila tako zabavna. Najbolj sem se smejal, ko sta se dva znanca pogovarjala tako:

»Oj, Pepi, kako je tam?«
»Dobro, Zanut, glej tu!« in mu je pokazal klobaso.

»Tu je še bolje« — in je pomolil kos belega kruha.

Kako pa je tam s svobodo? Ali jo imate?«

»Tu je največja svoboda.«
»Če je tam res svoboda, reci: Dol s Titom! Dol s komunistično vlado! Jaz pravim tu pred vsemi: Dol z De Gasperijem! Dol s Togliattijem! Dol z vlado! — Vidiš, nihče mi tega ne prepoveduje.«

Reci tudi ti tako o vaši vlad in njenih možeh, ako je tam res prava demokratična svoboda.«
Pepi je vtaknil klobaso v žep in ob krohotanju vse množice zgnil.

Najbolj zanimiva pa je čudovita »zaprta« časna meja, ki so jo potegnili te dni. Taka je, da se bodo na njen račun smejali še naših otrok otroci in vnuki. Tu bo rabil kdo potnega lista, da pojde iz hiše na prag, tam iz hiše v klet, zopet drugod iz hiše na dvorišče itd. Nekaj prečudnega sem slišal na meji STO-ja. Tam sem obiskal kmeta, ki mu je hiša jugoslovanska, štala v Italiji in stranišče na svobodnem ozemlju. — Zdaj premisli sam, kaj bo v novi dobi ta mož še svobodno opravljal.«

Urh: »Dovolj, dovolj je vsega tega, pojdiva k Obljubku, da se nekoliko odpočijeva, okrepečava in si še kaj drugega poveva po tolikem času, odkar se nisva videla.«

DAROVI

N. N. ob petindvajsetletnici 500; iz Trsta v spomin umrle matere 500 in v čast Mariji na Brezjah 500; C. F. pred odhodom v Ameriko 500; N. N. iz Gorice 100; N. N. v počastitev petindvajsetletnice 500; N. N. na bolniški postelji 250 L. — Bog povrni!

ZA »SLOVENSKO-SIROTISČE«
Neimenovana pri shodu »Skalnica« 500 L. — Srčna hvala!

Odgovorni urednik
Dr. BONAVENTURA MAHNIČ
Katoliška tiskarna — Gorica
Tiskano z dovoljenjem A. I. S.

OKNO V SVET

V HOLANDSKI VLADI je pet katoliških ministrov: notranji, prekomorski, prosvetni, vojni in gospodarski.

SFORZA O SLOVANIH. Italijanski zunanji minister grof Sforza je izjavil nekemu češkemu listu: »Odnosi Italije do slovanskih držav so dobri, lahko pa bi se še zboljšali: to je ravno ena izmed smernic, ki vodijo delo mojega ministrstva. Zelo sem bil srečen, na primer, radi uspehov trgovskih pogajanj med Italijo in Češkoslovaško... Med slovanskimi narodi obstoji brez dvoma neka plemenska vzajemnost, ki se izraža med drugim tudi v vseslovanski zvezi. Toda ta povezanost bi se ne smela imenovati »blok«. Beseda »blok« izraža nekaj sovražnega, medtem ko morajo biti narodi tako gotove bodočnosti, kot so Slovani, vedno vedrega obrazca.«

V ITALIJANSKI SKUPŠČINI je začela opozicija (vse levičarske stranke s komunisti in socialisti na čelu) veliko ofenzivo proti vladi z namenom, da bi jo strmoglavila in se sama polastila vodstva. Odločitev zavisi v veliki meri od zadržanja kvalifikvistov.

SPET SOVJETSKI VETO.

SZ je v Varnostnem svetu v enem dnevu dvakrat uporabila pravico veta in z njim preprečila vstop med ZN Italiji in Finski. Meseca avgusta je glasovala proti vstopu Italije med ZN, češ da mirovne pogodbe še niso stopile v veljavo. Sedaj pa se je uprla, ker ostale države niso hotele pristati na njeno zahtevo, naj se skupaj z Italijo prepustijo med ZN tudi Bolgarska, Madžarska, Romunska in Finska. Ostali člani VS bi bili pripravljeni sprejeti Finsko, nikakor pa ne drugih držav, češ da ne dajejo nobenega jamstva, da bodo izvajale načela ZN. SZ je nato stavila svoj veto tudi za Italijo in Finsko. To je bil njen enaindvajseti in dvaindvajseti veto.

NA ZASEDANJU ZN so delegati od govorov prešli na delo. Začeli so delovati razni odbori: politični, gospodarski, finančni itd. Načela so se najbolj pereča vprašanja, kakor grško in palestinsko ter vprašanje beguncev. Agencija Reuter poroča, da se v krogih ZN govori, da misli neka južno-ameriška država predložiti, naj se vključi v dnevni red glavne skupščine

Hlapec Ferjan

XIV.

Zakon med zidarjem Pepetom in nakarico Rozko se ni dobro obnesel. Prvo leto svedea je bila med njima sama sreča in radost. Rozka je imela denar in ga je sprva tudi dajala iz rok. Pepe pa je bil zadovoljen, ker mu ni bilo treba sedaj veliko delati in se je vendar lahko dobro imel. Delo Pepetu sploh ni dišalo in mu je bilo prava muka; zato pa je tem rajše posedal za gostilniškimi mizami, se bahal, razgrajal in zabavljaj čez nizke plače in slabe čase. Razen pišajči je bil vdan še eni strasti, namreč igranju. To je šlo tako daleč, da je že večkrat dobesedno vse zaigral — do hlač in srajce. Dokler ga je Rozka po poroki dovolj zalagala z denarjem, je bil Pepe ljubezniv mož; ko je pa začela žena bolj skopariti, je bila tudi že vojska v hiši. Skraja je bilo to le majhno pričkanje, po katerem je prišlo brž do sprave. Ščasoma pa so nastajali prav ostri prepiri, pri katerih so letele psovke in grožnje kot bombe sem in tja. Nekega večera, ko je Pepe zgubil pri igri več kot desetak in prišel na pol pijan domov, se je Rozka silno raztogotila in planila kot osa na moža. Imenovala ga

je zanikrneža in lopova, ki bo spravil sebe in ženo na beraško palico, nemarnega lenuha, ki bi ga bilo treba prepešiti z brezovko itd. Obenem je trdno in odločno izjavila, da mu odslej ne da več niti fیکا — in da se ne bo zmenila več zanj, četudi pogine od lakote ali ga uši zgrizejo. Skrbela da bo odslej samo zase. Če namerava delati in kaj zaslužiti, ostane še pri njem, sicer pa da zbeži proč od njega. Pepe se je sprva malo zmenil za njeno vpitje, ko pa se je le vedno huje drla, se je razsrdil in planil ženi v lase. Tedaj se je začelo ravnanje med obema. Ker pa ni bil mož zaradi preobilne pijače več trden v nogah, ga je užugala Rozka, ki ga je vrgla na tla in ga tam brcala, mlatala in grizla. Naslednje jutro se je pričel ravs in kavs znova, tokrat je pa podlegla žena in jih je hudo skupila. Tedaj je Rozka resno mislila na to, da bi usla od moža; toda slednjič se je le premislila, ker ni hotela, da bi imeli ljudje prav, ki so ob njeni poroki toliko govorili in ji prerozkovali, da ne bo z zidarjem niti pol leta skupaj. Štirinajst dni je bilo mračno in zatohlo v hiši, nihče izmed obeh zakoncev ni spregovoril besedice z drugim. Nato je prišel zidar znova z zahtevo po denarju. Žena pa je trdovratno zadrževala svoj denar in izjavila, da nima več

nobenega, pa tudi če bi ga imela, da bi mu ne dala niti počenega groša. Na koncu je bil zopet preprič, zmerjanje in pretep. Poleg tega je zasledoval Rozko tudi Kosmačev Dreje, ki je hotel imeti na vsak način svoj delež od ugrabljenega Dolinarjevega denarja. Prežal je na ženo zdaj tu zdaj tam na kaki poti in ji prigovarjal in grozil. Sprva ga je Rozka mrzlo in zadirčno zavračala, ko so pa postajale njegove grožnje vedno nevarnejše, ga je skušala vendar pomirjevati in zadrževati z obljubo, da mu bo v četrletnih obrokih izplačala polagoma ves njegov znesek. Nekeč mu je dala dvajset goldinarjev na roko, potem pa nič več. Medtem so zlobni jeziki čepetali zidarju na uho, da ima njegova žena še vedno skrivno znanje s Kosmačevim Drejem. Tedaj je prevzela zidarja divja ljubosumnost in prišlo je med njim in ženo do tako hudih sporov kot še nikoli. — Nekega dne si je drznil priti Kosmačev Dreje v zidarjevo hišo, da bi zopet zahteval denar od Rozke. Kako se je priplazil do hiše, je pa zapazil zidar Pepe, ki je delal v bližini pri neki stavbi. Stekel je kot razdražen lev domov, zagledal žareča obraza obeh in zavpil tresoč se od togote:

moji ženi?«
»Ničesar«, je odgovoril Dreje razkačeno, »samo svoj denar, ki mi ga je dolžna.«
»Niti gumba mu nisem dolžna«, je vresčala žena.
»Ti lažnivni jeziki!« je zavpil Kosmač; »ali meniš, da bom zadovoljen z dvajsetimi goldinarji, ki si mi jih dala? Hočem ves svoj denar.«
Pa že je udrihal zidar z obema pestema po vsiljencu, ga prijel nato za vrat in ga vrgel skozi vrata. V njem je kipela taka jeza, da ni bil več zmožen obračunati tudi z ženo. Stekel je naravnost v gostilno in je pil tako dolgo, dokler ni obležal brez zavesti pod mizo.
Naslednje dni sta se pogledovala zakonce le s sovražnimi očmi in sta popolnoma onemela. Zidarje je venomer tičala v glavi misel: Kaj prav za prav hoče Kosmač od Rozke? Tu nekaj ni v redu. Zame nima že več tednov nobenega beliča, Kosmaču pa meče kar po dvajset goldinarjev. Torej ima vendar denar! Samo kje? Le kje? Kje? Nekje se vendar mora najti. — Ko je žena neko jutro odšla, kot se je dozevala, na daljšo pot, je zaprl mož za njo vsa vrata in začel nestrpno iskati. Po vseh sobah je pregledal, vse omare, skrinje

in predale je prebrskal, tudi po vseh kotih na podstrešju je stikal, pa dobil ni niti najmanjšega denarja. Celi dve uri je iskal, pa popolnoma brez uspeha. Jezno preklinjajoč je nekaj časa počival, nato se je lotil znova iskanja. V najbolj temnem kotu podstrešja je našel kup umazanih cunj in pod tem močan lesen kovček, ki je bil zaprt z dvema ključavnicama. — Hurá, to je najdba! Dvignil je kovček na svetlobo, ga odprl s ključicami in dletvijo — in joj, prikazalo se je bogastvo: v usnjeni denarnici več manjših in večjih bankovcev — zidar je naštel tri sto goldinarjev, — nato še nekaj srebrnega denarja in v zelenkasti svileni ruti zavito nakitje: dve zlati verižici, par zlatih uhanov in prstanov, potem naprsne okrasne zaponke in dve srebrni uri. — Odkod neki so te dragocnosti? Igralni dobitki iz cirkusov? Pri Rozki bi ne bilo kaj takega nič čudnega. Ali so morda darovi njenih prejšnjih častilcev? Pa za to se sedaj ne zmeni, po teh stvareh ne seže, saj je dobil že denarja dovolj. Vzel je najdeni denar, spravil nato nakitje zopet skrbno v kovček, ga položil na svoje mesto, natrosil po njem cunje in odšel dobre volje svojo pot.

(Nadaljevanje)